

Curtea Constituțională, în numele legii, decide:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de instanța de judecată în dosarul nr. 3.422/108/2015 al Tribunalului Arad, Secția penală, și constată că sintagma „și împotriva aceluiași subiect pasiv” din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) CP este neconstituțională.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de instanța de judecată în același dosar și constată că dispozițiile art. 39 alin. (1) lit. b) CP sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

3. Confiscare extinsă. Limita temporală cu privire la confiscarea bunurilor. Principiul neretroactivității legii

CP, art. 112¹ alin. (2) lit. a)

Dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (22 aprilie 2012).

Confiscarea extinsă este o instituție de drept material, astfel încât norma legală criticată nu poate retroactiva cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată, deoarece, dacă s-ar dispune măsura confiscării extinse pentru bunurile dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, s-ar încălca principiul neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

C.C.R., dec. nr. 11 din 15 ianuarie 2015, M. Of. nr. 102 din 9 februarie 2015

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP, excepție ridicată direct de Avocatul Poporului și care formează obiectul dosarului Curții Constituționale nr. 1.236D/2014. (...)

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul **reprezentantului autorului excepției de neconstituționalitate**, care susține că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se arată că aplicarea textului criticat bunurilor dobândite înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012 contravine dispozițiilor art. 15 alin. (2) și art. 147 alin. (4) din Constituție. Se susține că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP sunt identice cu cele ale art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969 cu privire la care Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, prin care a constatat că textul legal supus controlului de constituționalitate încalcă, printre altele, principiul constituțional al neretroactivității legii și că acesta este constituțional în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se susține că decizia anterior referită este aplicabilă și în prezenta cauză. Se face, de asemenea, trimitere la deciziile Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995 și nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, arătându-se că Parlamentul are obligația de a respecta deciziile instanței de contencios constituțional.

4. Reprezentantul **Ministerului Public** pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate. Se susține că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP sunt constituționale

în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se face, în acest sens, trimitere la Decizia Curții Constituționale nr. 356 din 25 iunie 2014, prin care s-a constatat că dispozițiile art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969 sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, despre care se susține că este aplicabilă și în prezenta cauză. Se subliniază identitatea prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP cu dispozițiile art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969, precum și faptul că ele au fost introduse prin același act normativ, respectiv Legea nr. 63/2012. Se susține că acest ultim aspect a dus la cunoașterea de către destinatarii legii a prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP înaintea intrării lor în vigoare. Se arată că aplicarea legii penale mai favorabile presupune întrunirea simultană a următoarelor trei condiții: existența unei succesiuni de legi, continuitate în reglementare și diferența de reglementare între legea veche și cea nouă. Or, în acest caz, cea de-a treia condiție nu este îndeplinită, întrucât dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP au devenit predictibile din momentul intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012. Cel puțin pentru acest din urmă motiv se propune constatarea neconstituționalității prevederilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, și nu asupra celor dobândite înaintea datei intrării în vigoare a Codului penal. (...)

6. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** cu privire la încălcarea prin prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP a dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție se arată că principiul neretroactivității legii are ca scop asigurarea securității raporturilor juridice. Se susține că nu se poate pretinde unui subiect de drept să răspundă pentru o conduită pe care a avut-o anterior intrării în vigoare a unei legi care să reglementeze respectiva conduită. Se subliniază faptul că subiectul de drept în cauză nu poate să prevadă ce urmează să fie reglementat de către legiuitor, iar comportamentul său este normal și firesc dacă se desfășoară în cadrul ordinii de drept în vigoare.

7. Referitor la încălcarea prin textul criticat a prevederilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală se arată că soluția legislativă prevăzută la art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP este neconstituțională, în raport cu cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, prin care s-a statuat că măsura de siguranță a confiscării extinse poate fi aplicată doar dacă atât infracțiunea care a determinat condamnarea, cât și actele anterioare acesteia, din care provin bunurile ce fac obiectul confiscării extinse, au fost comise după intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012. Se face, de asemenea, trimitere la deciziile Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995 și nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, prin care s-a reținut că atât dispozitivul, cât și considerentele deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii și că acestea se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept. Se conchide că Parlamentul este obligat să respecte cele stabilite de instanța de contencios constituțional în dispozitivul și în considerentele Deciziei nr. 356 din 25 iunie 2014.

8. Având în vedere argumentele mai sus arătate se susține că textul criticat nu poate retroactiva sub aspectul confiscării bunurilor dobândite înaintea datei intrării sale în vigoare, întrucât doar după această dată autorii au cunoscut normele penale cu privire la confiscarea extinsă și au putut anticipa consecințele nerespectării acestora. Se arată, în concluzie, că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012. (...)

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP, care au următorul cuprins: „(2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii

actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit; (...)”.

13. Se susține că textul criticat încalcă prevederile constituționale ale art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii și ale art. 147 alin. (4) referitor la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale.

14. **Examinând excepția de neconstituționalitate**, Curtea reține că, prin Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, publicată în M. Of. nr. 691 din 22 septembrie 2014, s-a pronunțat asupra constituționalității prevederilor art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969, constatând că acestea sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

15. Prin decizia anterior arătată, referitor la critica autorului excepției potrivit căreia dispozițiile supuse controlului de constituționalitate permit aplicarea cu caracter retroactiv a măsurii confiscării extinse, cu încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție, atât timp cât aceasta se aplică unor bunuri dobândite în urmă cu până la 5 ani, dar anterior intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, Curtea a reținut că: „sub incidența reglementării constituționale consacrate de art. 15 alin. (2) referitor la retroactivitatea legii penale sau contravenționale mai favorabile pot intra numai normele de drept penal material (substanțial) și nicidecum cele de drept penal procedural care sunt de imediată aplicare” (a se vedea în acest sens Decizia nr. 78 din 11 februarie 2014, publicată în M. Of. nr. 273 din 14 aprilie 2014).

16. S-a arătat că dreptul penal cuprinde ansamblul normelor juridice care stabilesc faptele care constituie infracțiuni, sancțiunea ce urmează a fi adoptată (aplicată) în cazul săvârșirii infracțiunii, condițiile în care statul poate trage la răspundere penală persoanele care săvârșesc infracțiuni, precum și condițiile în care urmează să fie executate pedepsele și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii unor fapte penale. S-a subliniat, de asemenea, că prin lege penală se înțelege o normă de drept substanțial sau material cu un conținut normativ propriu-zis, adică o normă care stabilește conduite, fapte, acțiuni ale subiecților într-un raport juridic, în timp ce în dreptul procesual ori procedural se exprimă categoria normelor juridice care cuprind în conținutul lor proceduri, modalități sau mijloace prin care se aplică normele dreptului substanțial.

17. S-a mai reținut, cu privire la criteriile de delimitare ale normelor de drept penal de cele de procedură penală, că „așezarea acestor norme în Codul penal sau în Codul de procedură penală nu constituie un criteriu pentru deosebirea lor”. Drept urmare, ceea ce prevalează în stabilirea acestui caracter constă în obiectul de reglementare, scopul și rezultatul la care conduce norma pusă în discuție (a se vedea și Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011).

18. Astfel, Curtea a statuat că, dacă se ia în considerare criteriul obiectului de reglementare al normei, se constată că art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969 este o normă referitoare la confiscarea specială, putând fi încadrată în categoria normelor de drept substanțial și nu în categoria celor de procedură penală, deoarece în art. 2 CP 1969 se arată că legea penală prevede și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii de infracțiuni. Or, măsura de siguranță a confiscării extinse este una dintre acestea. Totodată, Curtea a reținut că nu poate fi înlăturat nici criteriul rezultatului la care conduce norma cu privire la înlăturarea unei stări de pericol și la preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală. În consecință, Curtea a constatat că măsura de siguranță a confiscării extinse este o normă de drept penal material.

19. De asemenea, Curtea a constatat existența unei deosebiri între situația ce a stat la baza pronunțării Deciziei nr. 78 din 11 februarie 2014 și cauza dedusă judecătii (Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014). Astfel, în prima cauză infracțiunile au fost săvârșite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, pe când în cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate analizată infracțiunile au fost săvârșite după intrarea în vigoare

a legii referitoare la confiscarea extinsă. De asemenea s-a reținut că cele două cauze diferă și din perspectiva formulării criticilor de neconstituționalitate, în cauza din dosarul soluționat autorul invocând neconstituționalitatea prevederii care permite confiscarea extinsă a bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, chiar dacă faptele pentru care este cercetat au fost comise după această dată, respectiv după 22 aprilie 2012. Curtea a decis că măsura de siguranță a confiscării extinse poate fi aplicată doar dacă atât infracțiunea care a determinat condamnarea, cât și actele anterioare acesteia din care provin bunurile ce fac obiectul confiscării extinse au fost comise după intrarea în vigoare a dispozițiilor Legii nr. 63/2012.

20. Curtea a reținut că principiul neretroactivității legii își găsește justificarea și are rolul de a asigura stabilitatea și securitatea raporturilor juridice. Prin urmare, numai o normă previzibilă poate determina în mod clar conduita subiecților de drept, destinatari ai legii. Tocmai de aceea o lege, odată adoptată, produce și trebuie să producă efecte juridice numai pentru viitor. Aceasta pentru simplul motiv că legea se adresează subiecților de drept, permițând sau interzicând și, bineînțeles, sancționând atitudinile deviante. S-a constatat că este absurd să se pretindă unui subiect de drept să răspundă pentru comportamente și o conduită pe care le-a avut anterior intrării în vigoare a unei legi care reglementează această conduită. Subiectul de drept nu putea să prevadă ce va reglementa legiuitorul, iar comportamentul său este normal și firesc dacă se desfășoară în cadrul ordinii de drept în vigoare.

21. În considerarea celor de mai sus și având în vedere jurisprudența instanței de contencios constituțional, potrivit căreia confiscarea extinsă este o instituție de drept material, Curtea a constatat că norma legală criticată nu poate retroactiva cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată. S-a observat că, dacă s-ar dispune măsura confiscării extinse pentru bunurile dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, s-ar încălca principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

22. Curtea constată că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP cuprind o soluție legislativă identică cu cea a art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969, cele două texte fiind introduse în actele normative anterior arătate prin Legea nr. 63/2012. Având în vedere identitatea de obiect al prezentei excepții cu cel al excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969, norma privind confiscarea extinsă prevăzută la art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP nu poate depăși limita temporală reprezentată de data intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, neputându-se dispune cu privire la bunurile dobândite de persoana condamnată înaintea datei anterior referite, soluție de principiu reținută în Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, anterior analizată. Prin urmare, Curtea constată că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP nu pot depăși limita temporală cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată, soluția contrară încălcând principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

23. În ceea ce privește pretinsa încălcare prin dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP a prevederilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, ce reglementează efectul general obligatoriu și pentru viitor al deciziilor Curții Constituționale, efect ce se produce de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Curtea constată că acestea nu sunt incidente în cauză. Curtea reține, în acest sens, că Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014 are ca obiect excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 118² alin. (2) lit. a) CP 1969 și chiar dacă acestea din urmă au un conținut identic cu dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP, decizia anterior arătată nu poate fi aplicată prin analogie și cu privire la textul criticat.

24. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 și 32 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

Curtea constituțională, în numele legii, decide:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și constată că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) CP sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Definitivă și general obligatorie.

4. Împăcarea. Inculpat trimis în judecată înainte de data intrării în vigoare a noului Cod penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit. Obligatorietatea aplicării noilor dispoziții

CP, art. 159 alin. (3)

Dispozițiile art. 159 alin. (3) CP sunt constituționale în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înainte de data intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (1 februarie 2014) și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit.

Prin urmare, în toate cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, chiar dacă momentul citirii actului de sesizare fusese depășit, poate interveni împăcarea, ca o cauză de înlăturare a răspunderii penale.

C.C.R., dec. nr. 508 din 7 octombrie 2014, M. Of. nr. 843 din 19 noiembrie 2014

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 159 alin. (3) CP, excepție ridicată de procuror în dosarul nr. 12.074/231/2013 al Curții de Apel Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori, și care formează obiectul dosarului Curții Constituționale nr. 204D/2014. (...)

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului **Ministerului Public**, care arată că în prezenta cauză este criticată lipsa unei norme tranzitorii care să permită incidența împăcării în cauzele aflate în curs de judecată, dar în care s-a depășit momentul citirii actului de sesizare la data intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Se observă tendința de limitare a incidenței acestei instituții în reglementarea actualului cod, împăcarea producând efecte, potrivit art. 159 alin. (3) din cuprinsul acestuia, numai între părți, în măsura în care are loc până la citirea actului de sesizare a instanței, spre deosebire de reglementarea din vechiul Cod penal, care permitea, conform art. 132, în situația împăcării, atât solidaritatea activă, cât și solidaritatea pasivă, iar aceasta putea interveni până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești. Se arată că, în măsura în care părțile doresc să se împace și ambele coduri prevăd posibilitatea împăcării pentru o anumită infracțiune, legea penală mai favorabilă este Codul penal din 1969, în timp ce, pentru acele infracțiuni pentru care doar Codul penal în vigoare prevede împăcarea ca modalitate de înlăturare a răspunderii penale, actualul Cod constituie legea penală mai favorabilă. Se susține că împăcarea, din punctul de vedere al dreptului penal, este o cauză de înlăturare a răspunderii penale, iar din punct de vedere procesual-penal, reprezintă un impediment în desfășurarea procesului penal. Se arată că, fiind o instituție cu o puternică componentă de drept substanțial, aceasta este supusă principiului aplicării legii penale mai favorabile. Se subliniază faptul că, pentru situații tranzitorii similare, Curtea Constituțională, făcând aplicarea principiului prevăzut la

art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, a stabilit că trebuie avut în vedere primul termen de judecată la care procedura este legal îndeplinită. Se conchide că, potrivit acestei jurisprudențe, și în prezenta cauză momentul citirii actului de sesizare va fi considerat primul termen de judecată.

4. Prin încheierea din 6 martie 2014, pronunțată în dosarul nr. 12.074/231/2013, **Curtea de Apel Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 159 alin. (3) CP**, excepție ridicată de procuror într-o cauză având ca obiect stabilirea vinovăției inculpatului sub aspectul săvârșirii infracțiunii de furt calificat, în cadrul căreia a fost formulată cerere de împăcare a părților, potrivit dispozițiilor textului criticat.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că prevederile art. 159 alin. (3) CP sunt neconstituționale în condițiile în care acestea înlătură aplicarea legii penale mai favorabile în situațiile tranzitorii în care inculpații au fost trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Codului penal, pentru săvârșirea unor infracțiuni pentru care împăcarea părților nu înlătură răspunderea penală, potrivit dispozițiilor Codului penal din 1969, cauze în care, la data de 1 februarie 2014, se depășise momentul citirii actului de sesizare a instanței.

6. Referitor la pretinsa încălcare prin textul criticat a principiului aplicării legii penale mai favorabile, se face trimitere la considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, prin care s-a constatat că prevederile art. 320¹ CPP 1968 sunt neconstituționale în măsura în care înlătură aplicarea legii penale mai favorabile. Se arată că acestea sunt valabile *mutatis mutandis* în cazul dispozițiilor art. 159 alin. (3) CP, în privința situațiilor tranzitorii. Se observă că legiuitorul nu a prevăzut în mod expres aplicarea legii penale mai favorabile în situația inculpaților trimiși în judecată, înaintea datei intrării în vigoare a Codului penal, pentru infracțiuni pentru care împăcarea părților nu înlătura răspunderea penală, conform dispozițiilor Codului penal din 1969, în cauzele în care citirea actului de sesizare a instanței a avut loc înaintea datei de 1 februarie 2014. Se arată că, pentru respectarea dispozițiilor constituționale invocate, în aceste cauze trebuie să se țină cont de caracterul mai favorabil al dispozițiilor art. 159 alin. (3) CP, în caz contrar textul criticat fiind de natură a încălca prevederile art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală.

7. Cu privire la pretinsa încălcare prin prevederile art. 159 alin. (3) CP a dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție, se subliniază faptul că până la data intrării în vigoare a Codului penal, pentru infracțiunile de furt sau furt calificat, împăcarea părților nu înlătura răspunderea penală. Astfel, prevederile art. 159 alin. (3) CP, în lipsa unor dispoziții referitoare la situații tranzitorii, vor fi aplicabile în cauzele penale referitoare la infracțiuni de furt sau furt calificat săvârșite înaintea datei de 1 februarie 2014, nejudecate definitiv până la această dată, în care nu a fost depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței până la data anterior arătată, în timp ce în cauze penale din aceeași categorie, în care citirea actului de sesizare a instanței a avut loc până la data intrării în vigoare a Codului penal, nu va putea opera instituția împăcării părților. Se susține, prin urmare, existența unei discriminări între cele două categorii de inculpați, care se află în situații juridice identice, sub aspectul aplicabilității acestei cauze de înlăturare a răspunderii penale. Se arată că diferența de regim juridic supusă analizei nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, întrucât durata fiecărei etape procesuale depinde de factori aleatorii care nu țin de voința părților.

8. **Curtea de Apel Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori**, opinează că prevederile art. 159 alin. (3) CP contravin dispozițiilor constituționale ale art. 15 alin. (2) și art. 16 alin. (1), în măsura în care acestea nu se aplică în cauzele penale aflate pe rolul instanțelor la data de 1 februarie 2014, referitoare la infracțiuni pentru care împăcarea părților nu înlătura răspunderea penală, conform Codului penal din 1969, în care citirea actului de sesizare a instanței a avut loc înaintea datei arătate. Se arată că, în lipsa unor dispoziții exprese referitoare la aplicarea textului criticat în situații tranzitorii, se

impune aplicarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului. Se susține că împăcarea părților este o instituție juridică mixtă, de drept penal substanțial și procesual, căreia îi sunt aplicabile considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011. Se arată că textul criticat, reglementând o cauză de înlăturare a răspunderii penale, trebuie aplicat tuturor cauzelor penale în curs de soluționare la data intrării sale în vigoare, indiferent de stadiul procesual în care acestea se află, o interpretare contrară fiind de natură a încălca principiul aplicării legii penale mai favorabile și principiul egalității în drepturi. În acest sens, se face trimitere la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 septembrie 2009, pronunțată în cauza *Scoppola c. Italiei*, prin care instanța europeană a stabilit că aplicarea unui tratament diferit unor situații juridice identice trebuie să aibă o justificare obiectivă și rezonabilă. (...)

10. **Avocatul Poporului** susține că prevederile art. 159 alin. (3) CP sunt constituționale în măsura în care nu împiedică aplicarea legii penale mai favorabile faptelor săvârșite anterior datei intrării în vigoare a Codului penal, cauze în care la această dată se depășise momentul procedural al citirii actului de sesizare a instanței. Se face trimitere la deciziile Curții Constituționale nr. 1.483 din 8 noiembrie 2011 și nr. 1.092 din 18 decembrie 2012, prin care instanța de contencios constituțional a subliniat că o dispoziție penală este neconstituțională în măsura în care nu permite aplicarea legii penale mai favorabile tuturor situațiilor juridice născute sub imperiul legii vechi și care continuă să fie judecate sub legea nouă, până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și, respectiv, că, potrivit prevederilor art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, ori de câte ori există norme mai favorabile, acestea vor fi aplicabile fie retroactivând, fie ultraactivând. Se arată că în determinarea legii penale mai favorabile trebuie avute în vedere atât condițiile de incriminare și de tragere la răspundere penală, cât și cele referitoare la cauzele care înlătură răspunderea penală. Se subliniază faptul că o astfel de cauză este și împăcarea părților, ea având ca efect încetarea dreptului statului de tragere la răspundere penală și, pe cale de consecință, de aplicare a unei pedepse. Se arată că, potrivit art. 5 CP, atunci când, de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei, intervine o lege care prevede o cauză de înlăturare a răspunderii penale, respectiv împăcarea părților, această lege va fi apreciată ca fiind mai favorabilă. (...)

13. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie prevederile art. 159 alin. (3) CP, care au următorul cuprins: „*Împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței*”.

14. Se susține că textele criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art. 15 alin. (2) referitor la neretroactivitatea legii și art. 16 alin. (1) cu privire la egalitatea în drepturi.

15. **Examinând excepția de neconstituționalitate**, Curtea constată că dispozițiile art. 159 alin. (3) CP reglementează împăcarea ca una dintre cauzele care înlătură răspunderea penală. Pentru a determina însă natura juridică a acestei instituții, respectiv dacă aceasta este una de drept penal substanțial sau procedural, Curtea, în conformitate cu cele statuate prin Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011, va avea în vedere următoarele criterii: obiectul de reglementare al normei, scopul reglementării și rezultatul la care conduce norma. Așadar, așezarea dispozițiilor de drept penal și a celor procesual penale în Codul penal sau în Codul de procedură penală nu constituie un criteriu pentru stabilirea naturii lor [a se vedea Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011 și Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 septembrie 2009, pronunțată în cauza *Scoppola c. Italiei* (nr. 2), parag. 111, 112 și 113]. De asemenea, dacă aplicarea concretă a unei norme la o speță dedusă judecătii, indiferent de ramura de drept căreia îi aparține, aduce o schimbare cu privire la condițiile de tragere la răspundere penală și de aplicare a pedepselor, aceasta va cădea sub incidența principiului aplicării legii penale mai favorabile.

16. Din perspectiva criteriilor anterior enumerate, Curtea reține că dispozițiile art. 159 alin. (3) CP, sub aspectul obiectului, reglementează o cauză de înlăturare a răspunderii penale. Sub aspectul scopului reglementării, acestea atribuie un drept părților procesului penal, nefiind o normă care să reglementeze proceduri. De asemenea, având în vedere criteriul rezultatului produs de norma analizată, acesta constă în înlăturarea răspunderii penale. Rezultă, astfel, că norma criticată este de drept penal substanțial, căzând sub incidența aplicării legii penale mai favorabile.

17. Referitor la acest din urmă principiu, Curtea Constituțională, prin considerentele cu valoare de principiu ale Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014, a statuat că nu este permisă combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile. În acest sens, este evident că în situația în care judecătorul apreciază că legea penală mai favorabilă este Codul penal din 1969, atunci dispozițiile art. 159 alin. (3) CP nu sunt aplicabile. Abia în situația în care instanța consideră că legea penală mai favorabilă este Codul penal, vor fi aplicate dispozițiile art. 159 alin. (3), condiție *sine qua non* pentru ca prezenta critică de neconstituționalitate să fie analizată.

18. Codul penal în vigoare prevede împăcarea ca modalitate de înlăturare a răspunderii penale, și prin urmare de stingere a acțiunii penale, conform art. 16 alin. (1) lit. g) CPP, și pentru infracțiuni în cazul cărora Codul penal din 1969 nu prevedea dreptul părților de a se împăca (una dintre aceste infracțiuni fiind și furtul calificat, reglementat la art. 209 CP 1969 și la art. 229 CP). Însă, conform dispozițiilor art. 159 alin. (3) CP, pentru ca împăcarea să producă efectele juridice arătate, aceasta **trebuie să intervină până la citirea actului de sesizare a instanței**.

19. Curtea constată că intrarea în vigoare a Codului penal a creat, în raport cu stadiul soluționării cauzelor penale având ca obiect constatarea săvârșirii infracțiunilor analizate, trei situații procesuale diferite. Prima dintre acestea privește situația cauzelor soluționate definitiv până la data intrării în vigoare a Codului penal, cărora prevederile art. 159 alin. (3) din acest cod nu le sunt aplicabile. A doua se referă la situația cauzelor aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului penal, în cazul cărora la data anterior referită nu a fost depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței, cauze în care textul criticat poate fi aplicat. În fine, a treia ipoteză are în vedere situația cauzelor în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului penal, în care, la data arătată fusese depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței.

20. Curtea reține că **doar cu privire la această din urmă situație se pune problema constituționalității aplicării/neaplicării dispozițiilor art. 159 alin. (3) CP în situații tranzitorii**. Legiuitorul nu a reglementat însă *in terminis* procedura ce se impune a fi urmată în cazul împăcării ce intervine în cauzele începute sub imperiul Codului penal din 1969, dar în care momentul citirii actului de sesizare a instanței a fost depășit la data intrării în vigoare a Codului penal. Potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, în aceste cauze va fi aplicată legea penală mai favorabilă. Aceasta poate fi, așa cum s-a arătat mai sus, fie Codul penal din 1969, fie Codul penal în vigoare.

21. Din perspectiva aplicării principiului constituțional anterior enunțat, reglementarea de către legiuitor a termenului citirii actului de sesizare a instanței, ca ultim moment în care poate interveni împăcarea, conform dispozițiilor art. 159 alin. (3) CP, este pe deplin justificată prin finalitatea urmărită, constând în limitarea în timp a stării de incertitudine în derularea raporturilor juridice și în restrângerea posibilității de exercitare abuzivă a acestui drept. În acest sens, prin Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, Curtea a reținut că instituirea de către legiuitor a unor termene procesuale asigură ordinea de drept, indispensabilă pentru valorificarea drepturilor proprii, cu respectarea atât a intereselor generale, cât și a drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți titulari, cărora statul este ținut, în egală măsură, să le acorde ocrotire. S-a arătat însă, prin aceeași decizie, că

legiuitorul trebuie să aibă în vedere și faptul că instituirea unor astfel de exigențe trebuie să aibă un caracter rezonabil, astfel încât aceasta să nu constituie o restrângere excesivă a exercitării vreunui drept, de natură să afecteze însăși existența dreptului în cauză (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în M. Of. nr. 549 din 3 august 2011).

22. Tot prin Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, Curtea a subliniat faptul că durata procesului și finalizarea acestuia depind adesea de o serie de factori, cum sunt: gradul de operativitate a organelor judiciare; incidente legate de îndeplinirea procedurii de citare; complexitatea cazului și alte împrejurări care pot să întârzie soluționarea cauzei (de exemplu, în situația disjungerii cauzei față de un coautor, acesta, grație întârzierii finalizării fazei de urmărire penală, spre deosebire de celălalt coautor, poate apela la procedura simplificată). S-a reținut, de asemenea, că, în numeroase cazuri, durata proceselor nu depinde numai de atitudinea părților care pot formula sau nu diverse cereri sau se pot afla în situații de natură obiectivă, ci se datorează unor alte circumstanțe, care țin de organizarea justiției și de gradul de încărcare a activității parchetelor și instanțelor.

23. Pe cale de consecință, pentru a răspunde exigențelor principiului constituțional al aplicării legii penale mai favorabile, prevăzut la art. 15 alin. (2) din Constituție, așa cum acesta a fost detaliat în jurisprudența Curții Constituționale, Curtea reține că dispozițiile art. 159 alin. (3) CP **sunt constituționale numai în măsura în care, până la încetarea situațiilor tranzitorii, în virtutea principiului constituțional al aplicării legii penale mai favorabile, împăcarea poate interveni și în cauzele începute înaintea datei intrării în vigoare a Codului penal și în care a fost depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței.**

24. Curtea reține că a pronunțat o soluție asemănătoare prin Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, prin care a constatat că dispozițiile art. 320¹ CPP 1968 sunt neconstituționale în măsura în care nu permit aplicarea legii penale mai favorabile tuturor situațiilor juridice născute sub imperiul legii vechi și care continuă să fie judecate sub legea nouă, până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare. O dispoziție legală care a comportat abordări similare se regăsește și în art. 10 alin. (1) teza I din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în M. Of. nr. 672 din 27 iulie 2005. În privința acesteia Curtea a reținut, prin Decizia nr. 932 din 14 decembrie 2006, publicată în M. Of. nr. 42 din 19 ianuarie 2007, că principiul aplicării legii penale sau contravenționale mai favorabile are efecte și asupra raporturilor juridice penale sau contravenționale născute anterior intrării sale în vigoare și a constatat că primul termen de judecată poate fi considerat cel imediat următor datei intrării în vigoare a Legii nr. 241/2005, indiferent de faza în care se află judecarea procesului penal.

25. Curtea constată că, spre deosebire de cele stabilite în Decizia nr. 932 din 14 decembrie 2006, anterior referită, pentru a se atinge finalitatea urmărită, aceea a limitării în timp a stării de incertitudine în derularea raporturilor juridice și a prevenirii abuzului de drept, în situațiile tranzitorii mai sus arătate, este necesar ca momentul până la care poate interveni împăcarea (stabilit de legiuitor ca fiind momentul citirii actului de sesizare a instanței) să poată fi determinat în mod obiectiv. Având în vedere că, potrivit prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție și ale art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, deciziile instanței de contencios constituțional sunt general obligatorii de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, și au putere numai pentru viitor, Curtea reține că, **în situațiile tranzitorii arătate, împăcarea poate interveni până la primul termen de judecată stabilit ulterior datei publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I.**

26. În legătură cu efectele prezentei decizii, Curtea reține că, potrivit prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție, coroborate cu cele ale art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, deciziile instanței de contencios

constituțional au putere numai pentru viitor, iar dreptul de a formula cerere de revizuire, potrivit art. 453 alin. (1) lit. f) CPP, îl au doar părțile din cauza în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate.

27. Curtea constată, totodată, că textul criticat se aplică în mod egal categoriilor de persoane la care face referire critica de neconstituționalitate, motiv pentru care nu poate fi reținută încălcarea prin prevederile art. 159 alin. (3) CP a dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție.

28. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

Curtea Constituțională, în numele legii, decide:

Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 159 alin. (3) CP, excepție ridicată de procuror în dosarul nr. 12.074/231/2013 al Curții de Apel Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori, și constată că acestea sunt constituționale în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit.

Definitivă și general obligatorie.

5. Infrațiuni pentru care poate interveni împăcarea. Încheierea unui acord de mediere. Momentul până la care poate produce efecte

CP, art. 159
Legea nr. 192/2006, art. 67

Încheierea unui acord de mediere cu privire la infracțiunile pentru care poate interveni împăcarea produce efecte numai dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței, întrucât altfel se aduce atingere principiului privind unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției, consacrat de art. 124 alin. (2) din Constituție.

C.C.R., dec. nr. 397 din 15 iunie 2016, M. Of. nr. 532 din 15 iulie 2016

Notă. Prin această decizie, Curtea Constituțională a infirmat soluția pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în Decizia nr. 9 din 17 aprilie 2015 (M. Of. nr. 406 din 9 iunie 2015), prin care Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală stabilise că încheierea unui acord de mediere constituie o cauză *sui-generis* care înlătură răspunderea penală, distinctă de împăcare, și care poate interveni în tot cursul procesului penal, până la rămânerea definitivă a hotărârii penale.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. g) teza finală CPP și ale art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, excepție ridicată de instanța de judecată, din oficiu, în dosarul nr. 24.569/302/2014 (număr în format vechi 111/2015) al Curții de Apel București, Secția I penală, și care formează obiectul dosarului Curții Constituționale nr. 1.041D/2015 și de reprezentantul Ministerului Public în dosarul nr. 8.493/303/2014 (număr în format vechi 4.165/2014) al Curții de Apel București, Secția a II-a penală, și care formează obiectul dosarului Curții Constituționale nr. 1.186D/2015, dosare conexe în ședința publică din 24 mai 2016. (...)

3. Prin încheierea din 18 mai 2015, pronunțată în dosarul nr. 24.569/302/2014 (număr în format vechi 111/2015), **Curtea de Apel București, Secția I penală, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. g) teza finală CPP și ale art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea**